

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph. D. ve věci

žalobkyně: **Mgr. B. K.**
bytem X

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 12. 2023, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 7. 12. 2023, č. j. X, **se ruší** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalobkyni **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaná **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Rozhodnutím žalované ze dne 8. 9. 2023, č. j. X („prvostupňové rozhodnutí“) byl žalobkyni ode dne 10. 7. 2023 přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně. Podkladem prvostupňového rozhodnutí byl posudek Okresní správy sociálního zabezpečení Jihlava (OSSZ) ze dne 9. 6. 2023, podle něhož zdravotní stav žalobkyně odpovídal invaliditě prvního

stupně. V námitkách proti prvostupňovému řízení žalobkyně požadovala přiznání invalidního důchodu vyššího stupně.

2. V rámci námitkového řízení byl zpracován posudek o invaliditě dne 23. 11. 2023, v němž posudkový lékař ČSSZ dospěl k závěru, že míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně činila 40 %. Jako rozhodující příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti žalobkyně bylo určeno zdravotní postižení uvedené v kapitole VI (*postižení nervové soustavy*) položce 3b (*postižení extrapyramidového systému, Parkinsonova nemoc a další extrapyramidové poruchy; lehká forma, bilaterizace, ale přetrvává asymetrie, anterovertze trupu, přítomny všechny klasické projevy v úrovni lehké poruchy, pohybová chudost, incipientní porucha posturální stability, stadium II, některé denní aktivity omezeny*) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. („vyhláška o posuzování invalidity“). V rámci rozmezí 20–40 % míry poklesu pro tento typ postižení zvolil posudkový lékař jeho horní hranici. Tento posudek byl podkladem pro vydání rozhodnutí žalované 7. 12. 2023, č. j. X („napadené rozhodnutí“), proti němuž žalobkyně brojí žalobou.

II. Žaloba

3. Žalobkyně považuje napadené rozhodnutí za nezákonné, neopodstatněné, nesprávné, neúplné a nepřezkoumatelné. Její zdravotní stav nebyl řádně posouzen z hlediska vyhlášky o posuzování invalidity a nebylo přihlédnuto k jejím dalším závažným onemocněním. Dle zprávy MUDr. P. ze dne 7. 9. 2023 se její zdravotní stav z důvodu onemocnění Parkinsonovou chorobou zhoršuje. Nejde tedy o stagnující stav a onemocnění uvedenou chorobou bylo potvrzeno již ve střední fázi.
4. Posudkový závěr, na němž žalovaná založila napadené rozhodnutí, není jednoznačně a přesvědčivě odůvodněn. Přestože žalobkyně v námitkách poukazovala na podstatné zhoršení obtíží (neurologických, kardiologických, ortopedických i psychických), tyto obtíže nebyly zohledněny, přestože její pracovní schopnosti významně omezují. Žalobkyně také namítá, že nebyla žádným z posudkových lékařů vyšetřena, přestože právní úprava odkazuje na „zjišťovací a kontrolní lékařské prohlídky“ při posouzení zdravotního stavu pro účely invalidity [§ 8 odst. 1 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení]. Její stav je progredující a velmi těžce léčitelný, což dokládají předložené lékařské zprávy (MUDr. S., 18. 5. 2023, MUDr. V., 12. 10. 2023 a 22. 7. 2021, MUDr. M. 2. 2. 2024, MUDr. M., ze dne 9. 1. 2024 a 12. 6. 2023).
5. Žalobkyně z uvedených důvodů navrhl, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno a věc byla žalované vrácena k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

6. Žalovaná shrnula předcházející průběh řízení, aplikovanou právní úpravu a závěry napadeného rozhodnutí. To považuje za správné a objektivní, pochybení při vyhotovení podkladového posudku žalovaná nezjistila. Ve věci odkázala na podrobné odůvodnění napadeného rozhodnutí a s ohledem na námitky žalobkyně navrhl provedení důkazu posudkem PK MPSV ve smyslu § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

IV. Obsah správních spisů a řízení před krajským soudem

7. V průběhu řízení si krajský soud vyžádal správní spis OSSZ a také správní (dávkový) spis žalované, z nichž vyplývají následující skutečnosti – podklady pro vydání prvostupňového a napadeného rozhodnutí.
8. Žalobkyně podala žádost o přiznání invalidního důchodu dne 3. 5. 2023. Dne 9. 6. 2023 bylo pro účely rozhodnutí o žádosti zpracováno posudkové hodnocení lékařem OSSZ. Podle něj je žalobkyně invalidní v prvním stupni. Míra poklesu pracovní schopnosti byla stanovena dle kapitoly VI položky 3b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity ve výši 40 %. Den vzniku invalidity byl stanoven na 24. 4. 2023. Následně bylo vydáno prvostupňové rozhodnutí, proti němuž podala žalobkyně námitky, k nimž přiložila nové lékařské nálezy.
9. Dle posudku ze dne 11. 10. 2023 zpracovaného v námitkovém řízení bylo potvrzeno podřazení nejvýznamnějšího postižení žalobkyně do kapitoly VI položky 3b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Míra poklesu její pracovní schopnosti byla rovněž potvrzena. Následně bylo vydáno napadené rozhodnutí.
10. Krajský soud nechal vypracovat **posudek PK MPSV**, pracoviště v Brně, která dne 24. 4. 2024 zasedala ve složení předsedkyně komise, další lékařka s odborností v oboru neurologie a tajemnice. Žalobkyně byla přítomna jednání PK MPSV.
11. PK MPSV měla k dispozici dosavadní správní spisovou dokumentaci OSSZ a ČSSZ a zdravotní dokumentaci, včetně nových lékařských nálezů, na něž žalobkyně poukazovala v žalobě. V posudku byl shrnut předchozí průběh řízení o invalidním důchodu žalobkyně, závěry prvostupňového rozhodnutí a napadeného rozhodnutí, byla uvedena pracovní anamnéza žalobkyně (posuzována jako učitelka), průběh vyšetření před PK MPSV a jeho závěry, soupis zdravotní dokumentace, diagnostický souhrn (na prvním místě Parkinsonova choroba, středně těžká forma), a výpisy ze zdravotní dokumentace. Na str. 7-8 posudku je uvedeno posudkové hodnocení.
12. PK MPSV na základě prostudované zdravotní dokumentace a stavu zjištěného při jednání došla k závěru, že k datu vydání napadeného rozhodnutí ČSSZ šlo u žalobkyně o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou byla Parkinsonova choroba, středně těžká forma, s třesem, dysgrafií /mikrografií/, hypomimií, s chůzí drobnými krůčky, s poruchou stability a opakovanými pády, výrazně zhoršenou depresivitou a generalizovanou úzkostnou poruchou. Některé denní aktivity jsou podstatně omezeny.
13. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti PK MPSV hodnotí dle přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity tak, že zdravotní postižení, které má největší vliv na pokles pracovní schopnosti žalobkyně podřadila do kapitoly VI položky 3c, u níž je rozsah míry poklesu pracovní schopnosti 50 – 60 %. Funkční poruchu způsobenou samotným rozhodujícím postižením PK MPSV hodnotila středem rozpětí v dané položce. S ohledem na další posudkově významné skutečnosti (ischemickou chorobu srdeční, psychiatrické diagnózy s dekompenzací při potvrzeném neurodegenerativním onemocnění, arteriální hypertenzi, stav po hysterektomii pro karcinom děložního čípku a myomy, chronický vertebrogenní algický syndrom bederní páteře s RTG prokázanými degenerativními změnami, cervikokraniální syndrom) stanovila celkově pokles pracovní schopnosti na horní hranici rozpětí v dané položce, tj. 60 %.

14. U žalobkyně nebyla prokázána těžká forma Parkinsonovy choroby s trvalým tremorem, těžkou akinézou, rigiditou, poruchou kognitivních funkcí, nesrozumitelnou řečí, s těžkým omezením denních aktivit. Nelze proto podle PK MPSV hodnotit dle položky 3d téže kapitoly vyhlášky o posuzování invalidity. Žalobkyně aktuálně pracuje jako učitelka, od 1. 9. 2023 na zkrácený úvazek. Je tedy schopna pokračovat v předchozí výdělečné činnosti, proto horní hranici poklesu pracovní činnosti PK MPSV nenavýšila o možných až 10 %.
15. Vznik invalidity PK MPSV stanovila neurologickým vyšetřením ze dne 24. 4. 2023. Kontrolní lékařskou prohlídku PK MPSV vzhledem k významné progresi Parkinsonovy choroby v poměrně krátkém časovém úseku nestanovuje. Žalobkyně je schopna vykonávat práci v podstatně menším rozsahu a intenzitě.
16. Krajský soud ve věci nařídil **ústní jednání**, které se uskutečnilo dne 12. 7. 2024 za přítomnosti zástupkyně žalované; žalobkyně se z jednání omluvila. Soud stručně konstatoval obsah žalobního návrhu a zástupkyně žalované odkázala na vyjádření k žalobě. V rámci dokazování byl proveden důkaz posudkem PK MPSV ze dne 24. 4. 2024, žádné další návrhy na doplnění dokazování (nad rámec lékařských nálezů, které měla k dispozici PK MPSV) vzneseny nebyly. Po závěrečných návrzích bylo postupováno podle § 49 odst. 12 s. ř. s.

V. Posouzení věci krajským soudem

17. Žalobkyně nesouhlasila s tím, jak byl ve správním (námitkovém) řízení posouzen její zdravotní stav, resp. nesouhlasila se závěrem, který se od tohoto posouzení odvíjel, tj. že je invalidní v prvním stupni.
18. Právní úprava posuzování invalidity a podmínek nároku na invalidní důchod je obsažena v ustanovení § 39 zákona o důchodovém pojištění, které upravuje tři stupně invalidity. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně. Pokud se jedná o pokles pracovní schopnosti nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně, a konečně v případě poklesu nejméně o 70 % se jedná o invaliditu třetího stupně. Při určování poklesu pracovní schopnosti se mj. bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o tzv. stabilizovaný zdravotní stav a zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován. Podle § 39 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění platí, že za stabilizovaný zdravotní stav se považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, jež umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu může být přitom podmíněno dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení.
19. Správní rozhodnutí o nároku na invalidní důchod je závislé především na odborném lékařském posouzení. Náležitosti posudku jsou upraveny v § 7 vyhlášky č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity. Posudek o invaliditě musí obsahovat mimo formálních náležitostí rovněž účel posouzení a datum posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, výčet rozhodujících podkladů o zdravotním stavu pojištěnce, z nichž orgán sociálního zabezpečení vycházel při posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, skutková zjištění, ke kterým orgán sociálního zabezpečení dospěl při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, výsledek posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti se stanovením, zda se jedná o dlouhodobě nepříznivý

zdravotní stav, stanovení míry poklesu pracovní schopnosti, stupně invalidity, dne vzniku invalidity, dne změny stupně invalidity nebo dne zániku invalidity, schopnosti využití zachované pracovní schopnosti podle § 5 u pojištěnce, jehož míra poklesu pracovní schopnosti činí nejméně 35 % a nejvíce 69 %, a zda je pojištěnec v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek. Obligatorní náležitostí posudku je rovněž odůvodnění výsledku posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2012, č. j. 4 Ads 19/2012-18).

20. Zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje ministerstvo práce a sociálních věcí; za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.). Při přezkumu rozhodnutí žalované vydaného na podkladě posudku lékařské služby ČSSZ (resp. s účinností od 1. 1. 2024 Institutu o posuzování zdravotního stavu) v řízení o námitkách (dle § 88 zákona č. 582/1991 Sb.) neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Posudek posudkové komise MPSV soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna (srov. např. rozsudek NSS ze dne 23. 3. 2017, č. j. 2 Ads 17/2017-15, bod 19).
21. S ohledem na povahu sporu (spornou otázku) byl pro účely rozhodnutí ve věci v soudním řízení vypracován posudek PK MPSV ze dne 24. 4. 2024, jímž soud provedl důkaz při ústním jednání dne 12. 7. 2024. Krajský soud vyhodnotil posudek z hledisek shora uvedených, zabýval se jeho úplností a přesvědčivostí, a to jak vzhledem ke skutkovému stavu zjištěnému ze správních spisů, tak i vzhledem k žalobním námitkám, přičemž dospěl k následujícím závěrům.
22. Posudek PK MPSV byl vypracován posudkovou komisí zasedající v řádném složení (členem byla odborná lékařka se specializací v oboru neurologie). Posudek byl založen na všech dostupných podkladech (spisová dokumentace správních spisů včetně lékařské dokumentace, lékařské zprávy doložené žalobkyní). Posudek PK MPSV a posudky zpracované v předcházejícím řízení se neliší v zařazení zdravotního postižení žalobkyně do kapitoly VI položky 3, odlišuje se však v posouzení závažnosti zvoleného postižení a z toho vyplývající stanovené míry poklesu pracovní schopnosti žalobkyně.
23. Posudkový lékař žalované, ve shodě s lékařem OSSZ, vyhodnotil určující zdravotní postižení žalobkyně jako lehkou formu s tím, že projevy onemocnění odpovídají projevům vyhrazeným pro tuto formu. Oproti tomu PK MPSV vyhodnotila tíži Parkinsonovy nemoci u žalobkyně již jako středně těžkou, a to s ohledem na přítomnost všech klasických projevů v úrovni středně těžké poruchy, při současném výskytu deprese. Zatímco tedy v předcházejícím řízení byl celkový pokles pracovní schopnosti žalobkyně stanoven na 40 %, PK MPSV jej stanovila již na 60 %.
24. Soud má za to, že závěry PK MPSV lépe korespondují jednak se zjištěními, která vyplývají ze shromážděných lékařských nálezů, a jednak odpovídají poznatkům zjištěným v rámci vlastního vyšetření žalobkyně při jednání PK MPSV. Jakkoli právní úprava nestanoví vlastní vyšetření posudkovým lékařem jako povinnost (při provádění zjišťovací a kontrolní

prohlídky není přítomnost posuzované osoby automatická, její vlastní vyšetření se provádí „popřípadě“, tj. jako možnost), v konkrétních případech se může jednat o podklad žádoucí (viz též rozsudek NSS ze dne 29. 11. 2012, č. j. 4 Ads 65/2012-21) a ve sporných případech vhodně doplňující posudková zjištění, tak jako tomu bylo v této věci.

25. Na rozdíl od posudku zpracovaného v námitkovém řízení PK MPSV přihlédla k závěrům vyšetření odborných lékařů, které potvrzují existenci středně závažných projevů Parkinsonovy nemoci, již žalobkyně prokazatelně trpí. Podstatným ukazatelem je též výskyt depresí, který nebyl v předcházejícím posouzení vůbec zohledněn, přestože byl prokazován. Pro lehkou formu Parkinsonovy nemoci (oproti středně těžké formě) přítom dle výčtu projevů ve vyhlášce o posuzování invalidity nejsou deprese typické.
26. PK MPSV při svém hodnocení postupovala v souladu s obecnými posudkovými zásadami pro postižení nervové soustavy, jak jsou vymezeny v příloze k vyhlášce o posuzování invalidity pro kapitolu VI, a vyhodnotila dopad postižení žalobkyně na její duševní a fyzickou výkonnost, funkci pohybového a nosného systému, jakož i na schopnost zvládat denní aktivity. Ve svém posudkovém hodnocení přihlédla k narůstání hybných komplikací, jakož i k přítomnosti deprese a celkovou výkonnost a schopnost žalobkyně vykonávat denní aktivity.
27. Z odůvodnění posudkového hodnocení PK MPSV je zřejmé, z jakých důvodů se přiklonila ke střední tíži postižení Parkinsonovou nemocí a proč nevolila formu jinou (lehkou či naopak těžkou). Funkční porucha byla ze strany PK MPSV hodnocena v položce 3c z hlediska míry poklesu pracovní schopnosti v polovině stanoveného rozmezí (50 – 60 %), nicméně s ohledem na další posudkově významné skutečnosti (ischemická choroba srdeční, psychiatrická diagnóza s dekompenzací při potvrzeném neurodegenerativním onemocnění, arteriální hypertenze, stav po hysterektomii pro karcinom děložního čípku a myomy, chronický vertebrogenní algický syndrom bederní páteře s RTG prokázanými degenerativními změnami, cervikokraniální syndrom) byla zvolena horní hranice stanoveného rozmezí, tj. 60 %. PK MPSV rovněž vysvětlila, že s ohledem na aktuální částečný pracovní úvazek žalobkyně již stanovenou míru poklesu pracovní schopnosti žalobkyně dále nenavyšovala.
28. Na základě provedeného dokazování se soud ztotožnil s námitkou žalobkyně, že její zdravotní stav nebyl v předcházejícím řízení dostatečně posouzen. Posudek PK MPSV, který soud považuje za dostatečně odůvodněný a přesvědčivý, a který byl zpracován mj. v návaznosti na osobní vyšetření žalobkyně na jednání komise a s ohledem na aktuální lékařské nálezy, které dokládají zdravotní stav žalobkyně i ke dni vydání napadeného rozhodnutí, skýtá náležitý podklad pro přehodnocení závěrů, k nimž dospěly správní orgány na základě dosud vypracovaných posudků.
29. Soud považuje posudek PK MPSV ze dne 24. 4. 2024 za stěžejní důkaz o tom, že žalobkyně byla ke dni vydání napadeného rozhodnutí, resp. ode dne 24. 3. 2024, invalidní ve druhém stupni. Napadené rozhodnutí, jímž bylo potvrzeno prvostupňové rozhodnutí, tedy nemůže obstát, neboť se ukázalo, že vycházelo z nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

30. Napadeným rozhodnutím byla žalobkyně uznána invalidní pouze v prvním stupni. Z provedeného dokazování v řízení před krajským soudem však vyplynulo, že napadené

rozhodnutí spočívalo na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu. Krajský soud proto napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení [§ 76 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 78 odst. 1 a 3, 4 s. ř. s.], jak je ve výroku I. tohoto rozsudku uvedeno. V dalším řízení je žalovaná vázána závěrem krajského soudu opírajícím se o posudek PK MPSV ze dne 24. 4. 2024, podle něhož žalobkyně byla k datu vydání napadeného rozhodnutí invalidní ve druhém stupni invalidity.

31. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s.ř.s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně byla ve věci úspěšná, náhradu nákladů řízení však nepožadovala. Neúspěšné žalované právo na náhradu nákladů řízení nenáleží.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 12. července 2024

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně